

פרסומו והפקתו של הספר התאפשרו
בעזרתם האדיבה של
בָּאֲרִי וברוס אַקְרוֹנְגוֹלֵד,
לזכרה של
רוח'לה אַקְרוֹנְגוֹלֵד,
כמחווה של כבוד לאשת ערכים
שאהבה את
האחד
ואת גילויי רצונו
בתורה שבכתב ושבעל פה

זאב בן שמעון הלוי

לכבודו של
עזריאל מגרונה,
מחדש ומגבש,

וגם לכבוד
פטרישיה באקל,
לזכרה

מבוא לעולם הקבלה

זאב בן שמעון הלוי

תרגום: ברוך גפן
הגהה: עדנה שחף

תוכן העניינים

הקדמה

מבוא

1. מקורות
 2. מיתולוגיה
 3. שושלת
 4. היסטוריה מוקדמת
 5. היסטוריה מאוחרת
 6. מאקרוקוסמוס
 7. על טבעי
 8. מיקרוקוסמוס
 9. התפתחות
 10. מורים
 11. אסכולות
 12. הלכה
 13. מעשה
 14. הגשמה
 15. החזרה
- מילון מושגים

איורים

- איור 1 - סולם יעקב
- איור 2 - אברהם ומלכיצדק
- איור 3 - משה על הר סיני
- איור 4 - חזון יחזקאל
- איור 5 - הבריאה
- איור 6 - תיבת נח
- איור 7 - חנוך
- איור 8 - מַטְטְרוֹן
- איור 9 - רקיעים
- איור 10 - אדם הרוחני
- איור 11 - מרד לוציפר
- איור 12 - טוב ורע
- איור 13 - הגירוש מגן העדן
- איור 14 - מגדל בבל
- איור 15 - חלום יעקב
- איור 16 - הסנה הבוער
- איור 17 - רמות
- איור 18 - חציית ים סוף
- איור 19 - חטאה של מרים

- איור 20 - תבנית המשכן
- איור 21 - גלגל המזלות המקראי
- איור 22 - המנורה
- איור 23 - עץ החיים
- איור 24 - תרגום
- איור 25 - ארכטיפים
- איור 26 - המקדש
- איור 27 - התכנית הקוסמית
- איור 28 - רוכב המרכבה
- איור 29 - אדם קדמון
- איור 30 - אותיות ומספרים
- איור 31 - אימוץ
- איור 32 - אלכסנדריה
- איור 33 - הלניזם
- איור 34 - פלוטינוס
- איור 35 - החורבן
- איור 36 - כיפת הסלע
- איור 37 - אותיות שמימיות
- איור 38 - אסטרולוגיה
- איור 39 - אברהם אֶבְרָהָם עזרא
- איור 40 - טולדו
- איור 41 - בית כנסת
- איור 42 - הדיון
- איור 43 - גְרוֹנָה

- איור 44 - ספר הזוהר
- איור 45 - תקשורת
- איור 46 - אבולעפיה
- איור 47 - טארוט
- איור 48 - שרטוט רצפת בניין
- איור 49 - קורדוברו
- איור 50 - לוריא (האר"י)
- איור 51 - קבלה נוצרית
- איור 52 - כישוף
- איור 53 - אשליה
- איור 54 - חסידות
- איור 55 - משיח
- איור 56 - אמנציפציה
- איור 57 - מקורות
- איור 58 - הבזק הברק
- איור 59 - תכנית
- איור 60 - כבוד האלוהים
- איור 61 - אצילות
- איור 62 - הפרדה
- איור 63 - מיתולוגיה
- איור 64 - גן עדן
- איור 65 - עולם היסודות
- איור 66 - ארבעת העולמות
- איור 67 - חומר

- איור 68 - אבולוציה
- איור 69 - שרשרת הקיום
- איור 70 - מראת הקיום
- איור 71 - מלאכים
- איור 72 - חיות הקודש
- איור 73 - מלאך
- איור 74 - צבאות השמים
- איור 75 - משימה
- איור 76 - המלאך מיכאל
- איור 77 - מלאכים כבני אדם
- איור 78 - הדרכה
- איור 79 - עולם אסטרלי
- איור 80 - העץ האסטרולוגי
- איור 81 - הספירה הארמילרית (כדור הטבעות, או האצטרולב)
- איור 82 - יקום פנימי
- איור 83 - בית אוצר הנשמות
- איור 84 - גלגל החיים
- איור 85 - ארבעה מסעות
- איור 86 - מוות
- איור 87 - מחוץ לגוף
- איור 88 - גלגול נשמות
- איור 89 - גן עדן וגיהנום
- איור 90 - לידה
- איור 91 - היסטוריה

- איור 92 - ציביליזציה
- איור 93 - נשמות תאומות
- איור 94 - רמזים
- איור 95 - תזמון
- איור 96 - בחירה
- איור 97 - ייעוד
- איור 98 - מורה
- איור 99 - הארה
- איור 100 - אליהו הנביא
- איור 101 - מגידים
- איור 102 - המורה הבכיר (המאסטר)
- איור 103 - אגדות
- איור 104 - רואה נסתרות
- איור 105 - שפינוזה
- איור 106 - השראה
- איור 107 - בית ספר של הנשמה
- איור 108 - בתי ספר
- איור 109 - פגישות
- איור 110 - המקום
- איור 111 - מורה אפל
- איור 112 - התפשטות הקבלה
- איור 113 - היום
- איור 114 - עלייה
- איור 115 - צפת

- איור 116 - אשכנזים
- איור 117 - משמעת
- איור 118 - ידע
- איור 119 - הפסיכה
- איור 120 - שבעה שלבים
- איור 121 - הגוף והפסיכה
- איור 122 - תופעות נפשיות על-טבעיות
- איור 123 - מאבק
- איור 124 - פעולה
- איור 125 - מסירות
- איור 126 - הגות
- איור 127 - מערכות יחסים
- איור 128 - רצון
- איור 129 - פיתויים
- איור 130 - פריצת דרך
- איור 131 - תרגיל
- איור 132 - היכלות רבתי
- איור 133 - השוק
- איור 134 - המצב
- איור 135 - הווה
- איור 136 - נבואה
- איור 137 - המסע האחרון
- איור 138 - מפה
- איור 139 - איקונין

איור 140 - המשוח

איור 141 - התנגדות

איור 142 - עולם הרוח

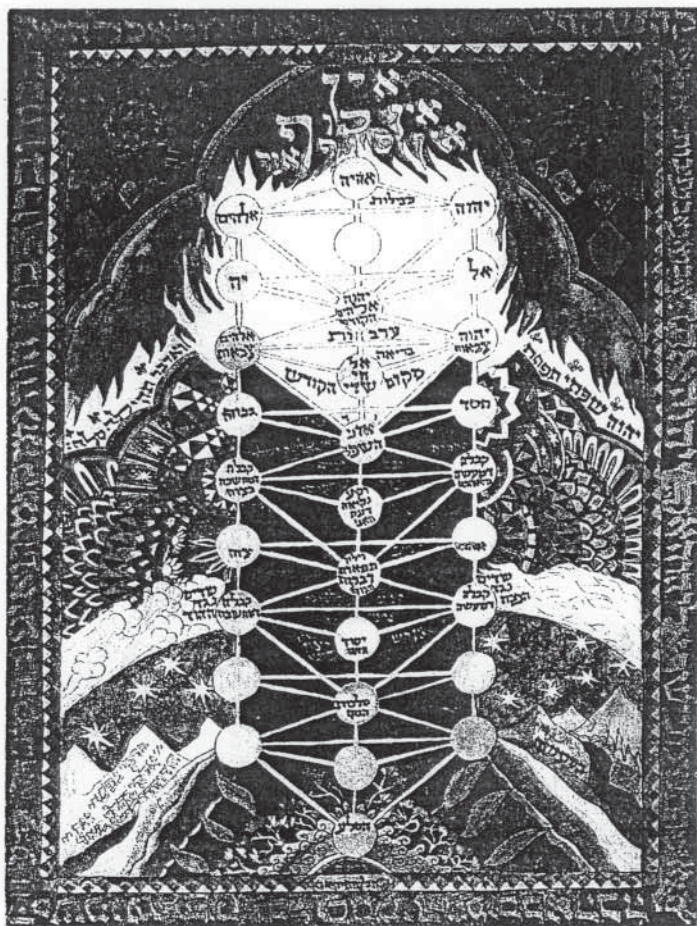
איור 143 - הר הקודש

איור 144 - השער אל האלוהים

איור 145 - צלם אלוהים

איור 146 - אהיה אשר אהיה

איור 147 - עבודתו של המקובל

סולם יעקב

זהו האזור הקבלי, המטפיזי והמיתולוגי של הקיום. בראש הסולם מופיעות המילים "אין", "אין-סוף" ו"אין-סוף אור", אשר מגדירות את המוחלט. מתחתיהן מופיעים גילויי הקיום הראשונים בעץ החיים הקדום ועשרת עקרונותיו האלוהיים. אלו שורשים בשלושת העולמות התחתונים—הבריאה, היצירה והעשייה. בתוך המסגרת היחסית הזו, של מציאויות שונות, קיימים ברואים מרמות שונות. אולם מקורה של האנושות ביקום הגבוה ביותר, האצילות (ציור מים מאת ג'יימס ראסל, המאה העשרים).

הקדמה

הקבלה היא הממד האזוטרי של היהדות. מקורה בימי אברהם אבינו ואף קודם לכן. עם השנים, שינתה המסורת צורה בהתאם לצורכי ההיסטוריה, אולם שימרה תמיד את מהותה. מעבר להצטברות התרגילים והטקסים השונים, מערכת הסמלים המורכבת והתורה המטפיזית העשירה שבה, מצויה התורה שמלמדת על מערכת היחסים בין האלוהים, היקום והאנושות. הקבלה עוסקת במקור הקיום ובייעודו, ובמטרתו של המוחלט בדרמת הבריאה. בעמודים הבאים ייפרש בפנינו מתאר המסורת כפי שהיא נגלית מתוך השקפות מימי קדם, מימי הביניים ומהעת החדשה. מתוך כך תתברר, כך אני מקווה, תמונה שהלכה והיטשטשה על פני מאות שנים. התכנית האלוהית מתבררת כאשר עקרונותיה נראים ומיושמים.

זאב בן שמעון הלוי

סתיו, תשס"ז, 2006

לונדון

אברהם ומלכיצדק

זהו המקום שבו מתחילה המסורת. כאן, המלך הצדיק המסתורי, שלא היו לו אב ואם—מה שמעיד על היותו ישות על-טבעית—חונך את אברהם, שביקש למצוא את המוחלט, זה אשר יוצר את הקיום ושולט בו. הלחם והיין שניתנים לו מייצגים את הצדדים המעשיים והתיאורטיים של הידע האזוטרי, שיכול להוליך לחוויה ישירה של האלוהות ומטרתה (איור ארון קודש מאוסטריה, מאת ניקולס מונרדון, המאה השתים עשרה).

מבוא

מקורותיה של הקבלה מיוחסים לאברהם אבינו, שזכה לחניכה בדרך החוכמה הנצורה מידי מלכיצדק לפני כארבעת אלפים שנה. למעשה, היא עתיקה אף יותר ומקורה בפרהיסטוריה. קבלה הוא השם שניתן בימי הביניים לתורה האזוטריה המצויה בלב כל מסורת רוחנית, הפרימיטיבית או המתוחכמת ביותר, בתנאי שהשושלת היא עדיין מקור אמיתי של חוויה וידע מיסטי.

למרות שלא תמיד נודעה בשם זה, הקבלה התפתחה במשך מאות שנים תוך התאמת מושגיה לשפה הדתית והפילוסופית המקובלת בתקופות ובמקומות שונים. כיום היא משתמשת לא רק במסגרת התייחסות אל הידע העתיק או כזה שמקורו בימי הביניים, אלא נעזרת גם במושגים מדעיים ופסיכולוגיים עכשוויים כדי להאיר עקרונות נצחיים בה. בזכות הגישה הזו, שרדה הקבלה את מהלך ההיסטוריה ואת השפעותיהן של תרבויות רבות. יחד עם זאת, המבנה המרכזי נותר זהה תמיד, גם אם תשתמש בסמלים, גישות מטפיזיות ואפילו דוגמאות פיזיות להסברת מהלכיה של התכנית האלוהית.

על פי הקבלה, הקיום קיים משום שאלוהים ביקש לראות את פני אלוהים בתהליך התפתחותו של היקום והגשמתה העצמית של האנושות, שהיא הכלי שבאמצעותו אירוע כזה יכול להתרחש. הספר הזה מתכוון לרמוז לכם, הקוראים, מהי מטרת קיומכם על פני האדמה, מי אתם באמת, איזה תפקיד אתם ממלאים ומה ייעודכם בדרמה הקוסמית הזו.

משה על הר סיני

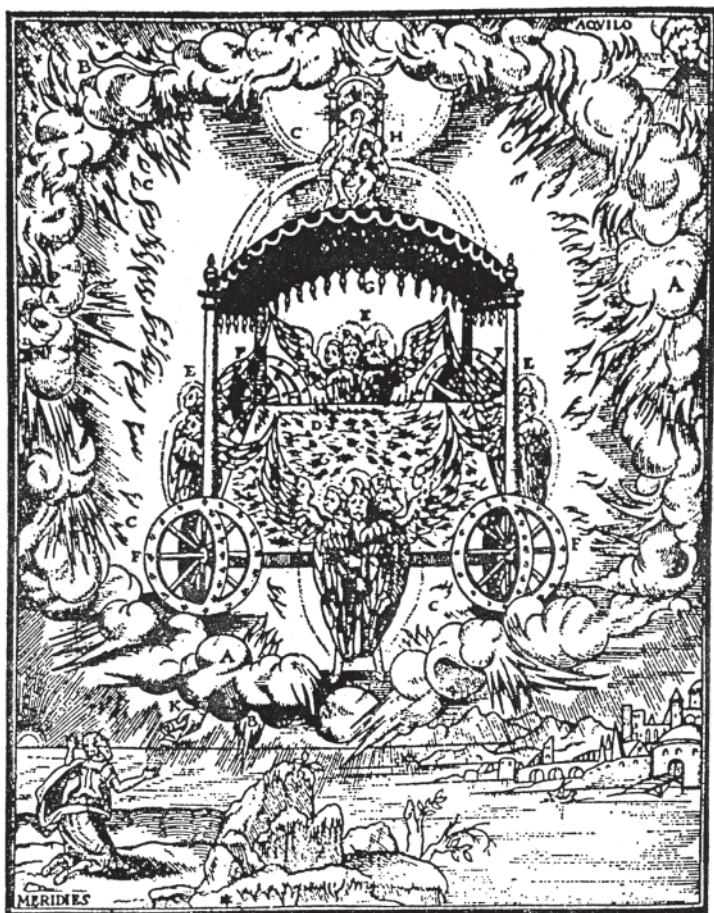
התורה, שהייתה כמעט אבודה, שוב נמסרת לידי משה, שמוצג כאן כמי שחווה רמת הארה גבוהה, שאותה מסמל ראש ההר. למטה, בני ישראל—כלומר הנשמות הצעירות עדיין—ממתינים לקבלת ההוראות מבית ישראל, או הנשמות הבוגרות יותר, הבשלות יותר להבין את תורת משה. הן ידועות כזקני או ראשי השבטים, המייצגים את האנושות (התנ"ך של באנק, המאה התשע עשרה).

1. מקורות

המונח "קבלה" הופיע לראשונה בספרד של ימי הביניים ומיוחס לשלמה אֶפֶן גבירול, פילוסוף, משורר ומיסטיקן יהודי בן המאה האחת עשרה. למילה העברית הזו משמעויות רבות. במהותה, היא מדברת על "להיות במצב של קבלה" או "לקבל"—מהות שניתן להבין בדרכים שונות. על פי ההשקפה ההיסטורית, מסורת אזוטריה זו נמסרה מפה לאוזן או בכתב בדרך שתאמה לכל דור בתורו. זהו הקו האופקי. הקו השני הוא מאונך, כלומר הדברים שהתקבלו באמצעות חוויה מיסטית ישירה. גם אם ניתן ללמוד כתבים קבליים עתיקים, למעשה הם לא מהווים חומר מקורי, למרות שנכתבו בידי מיסטיקנים, וקיים פער חווייתי עצום בין קריאה על אודות המרחבים הגבוהים לבין הכניסה הממשית אליהם.

המיסטיקנים היהודים נודעו בשמות רבים ושונים בימי קדם. אחדים מהם כונו בשם "יודעי השדה", כלומר, הקיום. אחרים הוגדרו "רוכבי המרכבה", כלומר אנשים שהגיעו לרמתו הנבואית של חזון יחזקאל וראו את העולמות הגבוהים בסמלים כמו מרכבה גדולה, כס מלכות, ואדם בוער באש, אשר ייצגו את שלושת היקומים הגבוהים. מקובלים אחרים נקראו "יורדי המרכבה", כלומר, אנשים שירדו למעמקי נשמתם והתבוננו שם במיקרוקוסמוס האנושי, שהוא דמות מוקטנת ופנימית של הקיום. היו גם שנקראו בפשטות, "היודעים", ומשמעות הכינוי הייתה שהם היו מודעים בעוצמה רבה ובה בעת למציאות הפנימית והחיצונית, הגלויה והסמויה.

ההבדל הזה מוצג בספר "שמות". כאן, יש המכונים "בני ישראל", בניגוד לאלו המכונים "בית ישראל". על פי ההגדרות האלו, הנשמות הצעירות עדיין נבדלות מהנשמות הבוגרות יותר, המיוצגות על ידי מנהיגי השבטים והלויים הכוהנים, אשר הבינו את המשמעות העמוקה

חזון יחזקאל

לאחר חורבן בית ראשון והגליית בני יהודה לבבל, היה על התורה ללבוש צורה חדשה. כאן, גישת ארבעת העולמות, שמהם מורכב הקיום, מיוצגת בדמות ארבעת היסודות הארציים ומצויה בספר יחזקאל פרק א'; "מרכבת היצירה" על אופניה (גלגליה) השונים; דמות "כיסא המלכות" הרוחני; ודמות "כמראה אדם... כמראה אש ונגה לו סביב", המייצג את אדם קדמון, "הוא מראה דמות כבוד יהוה" המורכבת מאור טהור. דגם מטפורי זה של הקיום נחקר במצ"בים מיסטיים עמוקים על ידי אנשים שחונכו במסורת בתי הספר של הנשמה. משמעות הדבר הייתה שהתורה הייתה יכולה לשרוד גם בלי בית המקדש וגם מחוץ לירושלים. כאן החלה המסורת האוטורית של יהדות הגולה (תנ"ך קצר, המאה השבע עשרה).

יותר של התורה. שני לוחות הברית שהביא משה מראש הר סיני מסמלים את ההבדל הזה בין הנסתר לגלוי. לוח אחד היה אמור להיות חומר ללימוד וליישום בשעות היום, כלומר—היה עליו להיות מצג להמוני העם בצורתו הגלויה ביותר; ואילו הלוח האחר היה אמור לשמש להגות סודית וליישום בשעות הלילה, ולהימסר בחשאי לידי מי שעברו חניכה כדי שיגלו את התוכן האזוטרי או החבוי בתורה.

על פי המסורת, ניתן להבין את התורה בארבע רמות. רמת ההבנה הנמוכה ביותר היא ההבנה המילולית; הרמה הבאה היא סמלית; השלישית היא הרמה המטפיזית; והרמה הגבוהה ביותר היא החוויה המיסטית הישירה. הקבלה מביאה בחשבון את כל הרמות הללו משום שלכל אחת מהן יש משהו לתרום ביחס למטרת הקיום, ייעודה של האנושות ויחסה לאלוהות.

התנ"ך נפתח בסיפור הבריאה. על פי הקבלה, זהו השלב השני של ההתגלות. השלב הראשון, כמתואר בתורה, שהייתה בראשיתה רק דברים שבעל-פה, התחיל בהופעתו של חלל מתוך האין, חלל אשר נוצר כאשר המוחלט נסוג, התכנס והצטמצם אל תוך עצמו כדי לאפשר את היווצרות הקיום. אל תוך החלל הזה הוקרנו עשרה "מספרים מקודשים" או "ספירות" ועשרים-ושתיים אותיות הא"ב העברי, המייצגות את החוקים העליונים והתחתונים שעתידיים לשלוט בכל העולמות ושוכניהם. אחרי שהמרחב האלוהי הקדום הזה מילא את החלל, הופיעה הרמה הרוחנית של הבריאה. שבעת ימי הבריאה מתוארים במסורת הכתובה בתנ"ך כהליך קוסמי שבו האש, שאותה מסמל האור, ושלושת היסודות האחרים—אוויר, מים ואדמה—מאורגנים לכלל יקום מסודר שבו יכולות להתקיים שלוש רמות של ברואים. בשלב זה, כולם עדיין מהויות רוחניות. אחר-כך מגיע עולם היצירה או גן העדן, ובעקבותיו נוצר עולם העשייה הגשמי.

הסיפורים על אדם וחווה בגן העדן הם מיתולוגיה. הם מתארים בלשון שירית אירועים חשובים שקדמו לירידת האנושות לגשמיות. זהו תיאור מובהק של קיום האנושות בצורה שקדמה לדמותה הגשמית. אגדות רבות ברוב המסורות העממיות בעולם מספקות תובנות לגבי

הבריאה

ששת ימי הבריאה מתקדמים על פי סדר קבוע. ראשית נוצרים האור או האש, אחריהם הרקיע או האוויר, אז המים, ואחריהם האדמה על צמחיה, שהם גילויי החיים הראשונים. אחר-כך הגיע ארגון היקום, מרמת הגלקסיה ועד האטום. אל תוך העולם הרוחני הזה הובאו העוף, יצורי האוויר או הארכי-מלאכים; דגת הים, או המלאכים השוכנים בעולם המימי של עולם היצירה; ולבסוף חיות השדה, או היצורים האורגניים הארציים. אדם והאנושות מופיעים ביום השישי ומהווים, על פי הקבלה, התממשות שנייה של האש האלוהית, אדם קדמון (התנ"ך של בּאנֶק, המאה התשע עשרה).

מערכת היחסים שהתקיימה בין האנושות לבין העולמות הנסתרים, הבלתי-גשמיים, של החיים שלאחר המוות, אלים ושדים, וההתפתחות הרוחנית. התנ"ך מתאר זאת גם, אולם הדברים ברובם חבויים בו בין השורות. המפתח להבנתם מצוי בפרקים הראשונים של ספר בראשית, בסיפור הנפילים—כלומר, אלו שנפלו מעולם של מעלה. יצורי אנוש מפותחים אלו, "בני האלוהים", הזדווגו עם "בנות האדם", כלומר, p עם הנשמות שטרם התפתחו. מזיווג זה נוצר שבט של אנשים נבונים אך אלימים מאוד, אשר פגעו בכדור הארץ ובאנושות. ידע הוא עוצמה ולכן אין להפקיד אותו בידי אנשים שאינם אחראים עדיין, משום שהם עלולים להשתמש בו לרעה. זו הסיבה לכך שהקבלה הייתה מאז ומתמיד מסורת חשאית.

דוגמה נוספת היא סיפור מגדל בבל, המתאר מצב שבו התודעה הקולקטיבית של בני התרבות האנושית האמינה שתהיה מסוגלת לקרא תיגר על אלוהים ולפלוש לשמים. תוצאת המעשה הייתה בלבול, משום שכאשר רעיונות אוטוריים מובנים שלא כהלכה ומיושמים בידי בורים ועמי ארצות, משמעותם מתעוותת. זו גם הסיבה להתרחשות המבול הגדול. רמת השחיתות האנושית הייתה כה גדולה אז, שלא נותר אלא להשמידה. אולם התורה שרדה ונשמרה בסמל התיבה שעיצובה, בעיני המקובלים, היה מבוסס על תרשים סולם יעקב. בתכנית המטפיזית הגדולה, כל משולש היה משכנו של זוג בעלי חיים אחר, אשר ייצגו ענפי ידע שונים. הסיפור המזרח-אסייתי על שאנגרי-לה, המקום שבו נשמרת התרבות האנושית במקרה של הרס מוחלט, הוא אגדה מקבילה לזו.

הסיפור על אברהם אבינו עובר מרמת המיתולוגיה והאגדה אל רמת המהלך ההיסטורי. מכאן ואילך, אורג התנ"ך עקרונות אוטוריים עם אירועים ממשיים. אברהם, בשמו המקורי, הגיע מהעיר אור, שאותה ניתן לזהות בפועל כמקום בעיראק של ימינו, שם אפשר עדיין לראות את חורבותיה של העיר הקדומה, שהייתה מרכז מסחרי, תעשייתי ותרבותי. זה היה הרקע להופעתה של הדמות הראשונה בתנ"ך שהיא בשר ודם ממש. על פי המסורת היהודית, אברהם לא היה נווד מדברי

תיבת נח

זהו סמל לשימור התורה בתקופות הרות אסון במהלך ההיסטוריה. ניתן לראות בעיצוב התיבה את מבנהו של סולם יעקב. כל אחד מהמשולשים שמהם הורכבה שימש תא לזוג ברואים מסוים, כשהם מייצגים היבטים שונים של תיאוריה ומעשה, מהרמה הנמוכה לגבוהה ביותר. שמו של נח מציין רגיעה, מצב שבו אדם מוגן ובטוח בעוד רשעות התקופה משמידה את עצמה. זוהי דוגמה קדומה של שאנגרי-לה, מקום שבו נשמרת התרבות האנושית בשעה שהרס גדול מתחולל בעולם (התנ"ך של באנק, המאה התשע עשרה).

חסר השכלה, אלא אדם עירוני ומשכיל שלא האמין בפסלי האלילים שאביו יצר ומכר בבית המלאכה שלו. אחרי שחקר לעומק את מבחר האלים במסופוטמיה, הוא הגיע למסקנה שחייב להיות אל מוחלט אשר שולט בכל הקיום. חלום מלא חזון, שבו נאמר לו ללכת לארץ רחוקה, מלהיב אותו והוא יוצא לגלות את המוחלט. המסע שלו מסמל את הצעד הראשון במסע חיפוש רוחני ממושך מאוד. כמו מחפשים רבים אחריו, גם אברם מחפש לשווא במקומות רחוקים מאוד, רק כדי לגלות בסופו של דבר שהמסע אינו אופקי אלא מאונך. כשהוא מגיע להכרה זו, הוא פוגש את מלכיצדק, המלך הצדיק, בקרבת המקום שבו תקום בעתיד ירושלים. בעיני המקובלים, המפגש המכריע הזה מייצג את תיאום הזמנים שמתרחש כאשר אירוע חיצוני פוגש אדם בנקודת התפתחות מסוימת. כשמגיע רגע כזה, הוא מעיד כי האדם מוכן לחניכה במה שקרוי הדרך או הנתיב במסורות רוחניות רבות.

מלכיצדק מנהל טקס, שבמהלכו הוא מעיר את נשמתו של אברם ומעניק לו לחם ויין, המסמלים את הצד התיאורטי ואת הצד המעשי של התורה. הם מייצגים את שני העמודים החיצוניים של שרטוט עץ החיים, שיוסבר בהמשך. הם מזוהים גם כשֵׁבֶט וּמָטָה שמוזכרים בספר "שמות". העמוד המרכזי באילן הוא הנתיב במעלה הר הקודש אל הארץ המובטחת.

על פי האגדה, למלכיצדק לא היו אב ואם, מה שמעיד על היותו ישות על-טבעית. על פי הקבלה, שמו המקורי היה חנוך, כלומר—זה שעבר חניכה. בתנ"ך מסופר כי חנוך היה הצדיק היחיד בדור קדום ומושחת. חנוך ביקש להימנע מקשר עם החברה הרעה סביבו, לכן הקדיש זמן רב לישיבה לבדו במדיטציה עמוקה. במהלך אחד המסעות הפנימיים העמוקים הללו, הוא נלקח למעלה, אל מחוץ לגופו, וזכה לראות את העולמות העליונים ואת יושביהם. כל סיפור האנושות נגלה לעיניו בדמות מסך גדול, פרגוד התלוי בפתח גן העדן, שבו כל חוט מייצג נשמה, ואורכו מייצג את מסע גורלה דרך ממד הזמן. לאחר שחווה את החזיונות הללו, קיבל חנוך הוראה לייסד את בית הספר הראשון של הנשמה, שאליו יבואו מלכי הארץ לקבל השכלה רוחנית. המלכים

חנוך

משמעות השם היא "זה שעבר חניכה". הוא היה הצדיק היחיד בתקופה אפלה בהיסטוריה האנושית. הוא פרש מהחברה המרושעת והעמיק אל תוך עצמו וכך התעלה אל מעבר למגבילות הגוף. במהלך המדיטציות הללו, הוא נלקח לעולמות עליונים כדי לחזות במבנה, בתהליכים ובשוכני גן העדן והרקיעים. במהלך אחד המסעות הרוחניים שלו, הוא התנשא אל העולם הגבוה מכולם, עולם האלוהות, שם הוצגו בפניו סודות שעליהם אפילו לארכי-מלאכים לא היה ידע. לאחר שחזר לכדור הארץ, הוא ייסד את בית הספר הראשון של הנשמה (איור מהמאה האחת עשרה).

הללו ייצגו את רוב האנשים המתקדמים בתקופתם. לאחר השלמת לימודיהם, חזרו המורים הללו לארצותיהם כדי להקים שם מסורת אזוטריה מקומית. תרבויות עתיקות רבות מתארות מייסד מסתורי שמזכיר מאוד את חנוך—תות המצרי, הקיסר הרוחני הראשון של סין, והיווני המיתולוגי הרמס טריסמגיסטוס, למשל.

לאחר שהשלים חנוך את משימתו על פני כדור הארץ, הוא נלקח אל השמים, מבלי לעבור את תהליך המוות, והפך להיות רב-מלאכים אנושי בשם מְטָטְרוֹן. כך היה חנוך/מטטרוֹן לאדם הראשון שהגשים את עצמו. במקרה של אברם, מְטָטְרוֹן התגשם בדמות מלכיצדק, ומאוחר יותר התגלם בדמותו של אליהו הנביא. בסיפורי העם היהודיים, הוא מופיע בדמות קוסם זקן, ילד קטן, ואפילו כפילגש או כזונה, כדי להנחות או להגן על מי שעובר חניכה. אחרי שקיבל את סודות הקיום, שונה שמו של אברם לאברהם, משום שהיה "לאב המון גויים". משמעות הדבר היא שהוא יהיה המקור למספר גדול של בתי ספר לנשמה, מה שאכן קרה כפי שניתן לראות בהופעתו של שלוש הדתות המונותאיסטיות הגדולות ומסורות רוחניות אחרות בעולם.

בשלב ראשון, גרסת אברהם לידע העתיק נמסרה לבנו, יצחק, ממנו ליעקב ואז הגיעה אל לוי, אחד מבני יעקב. משה היה נצר לשבט לוי. אחרי מעמד הר סיני ניתנה התורה לבני מעמד הכהנים החדש, ומאוחר יותר היו השופטים והנביאים נושאי המסורת. לאחר חורבן הבית בתקופה הרומית, הממד הסודי של התורה נשמר על ידי הרבנים המיסטיים. הם נשאו אותה במשך מאות שנים תוך שהם משנים את צורתה החיצונית כדי להתאימה לזמן ולמקום שבו חיו, מבלי לשנות את תוכנה הפנימי. הם עשו זאת באמצעות אריגת המסורת אל תוך טקסים, תפילות ומטפיזיקה רבנית. מובן מאליו כי עם הזמן, צורות שעבר זמנן הועתקו על ידי אנשים שלא הבינו את משמעות הטקסים, התפילות, הסמלים ורעיונות מסוימים, והונמכו לרמת אמונות תפלות הקשורות באמונה דתית. הדבר גרם להצטברות מואצת של חומרים חסרי פשר, אשר הסתירו את תורת השושלת המיסטית. לדוגמה, משמעותם האזוטריה של שנים עשר השבטים אבדה. הם מייצגים את

סֶטְרוֹן

לאחר שהשלים חנוך את משימתו על פני כדור הארץ, הוא נלקח אל הרקיע הגבוה ביותר מבלי לעבור את תהליך המוות והפך להיות מֶטְטְרוֹן, מי שעתיד לתפוס את מקומו של לוציפר לאחר שזה מרד נגד האלוהים. כאדם בעל כוחות של ארכי-מלאך, חנוך שולט בזמן ובמרחב. הוא יכול לנוע לכל מקום ולהגיע לכל תקופה כדי לסייע ולהדריך אנשים ראויים. במקרה של אברהם, הוא התגשם בדמות מלכיצדק. מאוחר יותר הוא התגלם בדמותו של אליהו הנביא. בתרבויות עמים אחרים הוא ידוע בשמות כמו תות המצרי, הרמס טריסמגיסטוס ופז'קס, מורה המורים הסיני (איור ביזנטיני מהמאה השלוש עשרה).

שנים עשר טיפוסים הנשמה שמהם מורכבת האנושות. מקורו של הידע הזה במסופוטמיה, ארם נהריים, המקום שממנו בא אברהם, שהיה בעל ידע באסטרולוגיה כאמצעי ללימוד הפסיקה וייעוזה. מנגד, הוא ידע שהשמש, הירח ושאר אלילי הכוכבים לא היו אלא משרתיו המלאכיים של המוחלט ולא פוסקי גורלות סופיים בזכות עצמם. הידע הזה אבד מאוחר יותר ונשכח כיוון שנדחה על ידי רבנים ומשכילים, שהבינו רק את החוק הכתוב כלשונו. למרבה המזל, הקשר האסטרולוגי חודש בימי הביניים על ידי משוררים ופילוסופים מיסטיקנים כמו אֶבְנֵן גִּבְרִיֹּל ואֶבְנֵן עֶזְרָא, ופותח על ידי חכמי היהדות למרות התנגדותו הגלויה של הרמב"ם, המשכיל הגדול שהודה שאינו מיסטיקן. בתקופת ימי הביניים, נפוץ ההיבט המיסטי של התורה בקרב קהילות רבות של יהדות הגולה, אשר פיתחו צורות רבות של "קבלה", השם שניתן אז לתורה הפנימית הזו. יחד עם זאת, כולם שאבו מהליבה המרכזית המבוססת על התנ"ך, בעיקר על פרק א' בספר "בראשית". לידע זה נוספו מיתולוגיות ואגדות רבות, שלא נכללות בגוף סיפורי התורה עצמם, שהעמיקו את הבנת הכתבים.

רקיעים

איור זה מבוסס על חזונו של הילקגארד מפינגן, מיסטיקנית מימי הביניים. היא ראתה בעיני רוחה את הארכי-מלאכים של הכוכבים ואת ארבעת היסודות. האיור מייצג את מה שאפלטון כינה "עולם הרעיונות". זהו תחום המהות או הרוח של הדברים בטרם קיבלו צורה ואז התגל-מו בעולם הגשמי. תהליך דומה נצפה ברמה האנושית כאשר אדם שזוכה להשראה "מתעבר" ביצירת אמנות, עוד טרם עוצבה ונוצרה. למעשה, העולם החומרי אינו אלא יציר דמיונו של הקב"ה משום שמתחת לממד התת-אטומי מצוי חלל ה"אין" (ההארה של הילקגארד מפינגן, המאה השתים עשרה).